

формирования культуры отцовства у молодых семей в условиях дошкольного образовательного учреждения.

Ключевые слова: дошкольное образовательное учреждение, педагогическая культура, молодая семья, родители, эксперимент, диагностическая методика.

Vakhnyak N. V. The Work of Pre-school Educational Establishment on Forming of Culture of Paternity at Young Families: Organization of Experiment

The article draws attention to the problem of formation of the pedagogical culture of young families, levels of formation pedagogical culture; is shown the criteria for the pedagogical culture of the family. The author reveals the initial stage of the organizational part of the pilot study, diagnostic with a culture of fatherhood among in young families in conditions of pre-school educational institution.

Key words: pre-school educational institution, pedagogical culture, young family, parents, experiment, diagnostic method.

Стаття надійшла до редакції 03.04.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Гавриш Н. В.

УДК 378.14

Д. Д. Відоменко

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ (ІКТ) У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Процес інформатизації суспільства є найперспективнішим шляхом до розвитку економічної, соціальної та освітньої сфер української держави. Інформатизація освітньої сфери є головним чинником формування інформаційного суспільства в Україні. Саме на цьому наголошується в Указі Президента України „Про заходи щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні” [9] та Державної цільової програми впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій „Сто відсотків” на період до 2015 року [2].

Необхідність і важливість впровадження ІКТ у процес навчання обґрунтовувалася багатьма експертами і вченими, як українськими, так і закордонними. ІКТ впроваджуються у всі сфери діяльності людини, але, на нашу думку, найбільш потужно і позитивно вони впливають на освітню сферу, тому що відкривають можливості використання абсолютно нових

методів навчання і викладання. Глобальне впровадження ІКТ у всі сфери людської діяльності, формування нових комунікацій і високоавтоматизованого інформаційного середовища стало не тільки першим етапом перетворення нинішньої системи освіти, а й початком формування інформаційного суспільства.

Одним із найважливіших та найперспективніших напрямків розвитку інформатизації освіти є використання новітніх комп'ютерних технологій. Властива їм інтерактивність викликана ними інтенсифікація навчального процесу, наявна можливість зворотного зв'язку зумовили потребу в їх застосуванні у широкому спектрі галузей повсякденної людської діяльності, у першу чергу в тих сферах, які пов'язані з професійною підготовкою та отриманням освіти. Нині помітно зростає загальне число досліджень, предметом яких є інформаційно-комунікаційні технології у процесі навчання та особливості їхнього використання. Цій темі присвячені праці таких науковців, як Ю. В. Триус, В. Ю. Бикова, О. М. Спіріна, Н. В. Морзе, М. І. Жалдака, І. Д. Малицької, Г. О. Козлакової, О. В. Співаковського, О. В. Овчарук та інших. Однак зовсім відсутні дидактичні розробки використання ІКТ у галузі соціальних комунікацій, зокрема у навчанні майбутніх фахівців із видавничої справи. З цим пов'язана актуальність нашої розвідки.

Метою дослідження є аналіз особливостей застосування інформаційно-комунікаційних технологій у освітньому процесі. Для цього вважаємо за потрібне проаналізувати існуючі підходи до визначення поняття „ІКТ у навчанні”, вказати на переваги і недоліки використання ІКТ у освітньому процесі.

Об'єктом дослідження є інформаційно-комунікаційні технології у освіті. Предметом дослідження є особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій у освітньому процесі.

Аналіз науково-педагогічної літератури, присвяченої використанню інформаційно-комунікаційних технологій у освіті [3; 6; 12], свідчить про наявність декількох тлумачень сутності поняття „інформаційно-комунікаційні технології”. Перша частина вчених (В. М. Глушков, Г. К. Селевко та ін.) розглядають ІКТ у широкому розумінні як всі технології, що працюють з передачею-обробкою інформації. Друга частина (Ю. А. Шафрін, Л. Д. Столяренко, С. І. Самигін) ототожнюють комп'ютерні та інформаційні технології, пов'язуючи їх з використанням як комп'ютера, так і засобів апаратного і програмного забезпечення. Третя частина (М. І. Жалдак, Ю. І. Машбиць, Р. С. Гуревич, В. Ю. Биков, Н. В. Морзе та інші), включає до складу ІКТ комп'ютерні, мережеві та аудіо/відео технології і схиляється до використання найбільш загального терміну „інформаційно-комунікаційні технології навчання” (ІКТН).

У підручнику „Педагогіка вищої школи” (під редакцією В. Г. Кременя, В. П. Андрущенко та В. І. Лугового) ІКТН визначається як „метатехнологія, оскільки містить всі компоненти педагогічної технології (взаємодію викладачів і студентів, інколи опосередковану і асинхронну;

специфічні форми, методи і програмно-педагогічні засоби) [8, с. 198]. В. Ю. Биков визначає ІКТН як комп'ютерно орієнтовану складову педагогічної технології, яка „відображає деяку формалізовану модель певного компоненту змісту навчання і методики його подання у навчальному процесі, що представлена у цьому процесі педагогічними програмними засобами і передбачає використання комп'ютера, комп'ютерно орієнтованих засобів навчання і комп'ютерних комунікаційних мереж для розв'язування дидактичних завдань або їх фрагментів”[1, с 141]. П. І. Образцов визначає ІКТН як „дидактичний процес, організований з використанням сукупності принципово нових засобів і методів опрацювання даних (методів навчання), які впроваджуються у системи навчання і являють собою цілеспрямоване створення, передавання, зберігання і відображення інформаційних продуктів з якнайменшими витратами і відповідно до закономірностей пізнавальної діяльності учнів”[7]. О. М. Спирін розглядає ІКТН як „дидактичну технологію, що забезпечує досягнення цілей навчання лише за умови обов'язкового використання інформаційно-комунікаційних технологій” [11].

Отже, зважаючи на визначення авторитетних дослідників, ми у своїй розвідці будемо виходити з того, що **інформаційно-комунікаційні технології навчання** – це комп'ютерно орієнтована частина педагогічної технології, що відображає модель змісту навчання та методику його подання під час навчального процесу, і представлена у ньому програмними засобами педагогіки, передбачає використання комп'ютерно орієнтованих засобів навчання і комунікаційних мереж для розв'язування дидактичних завдань.

На думку Т. В. Дячкової, головний чинник, що визначає важливість і доцільність модернізації системи освіти – потреба у відповіді на основні виклики, кинуті суспільству XXI століттям:

- 1) необхідність переходу суспільства до нової стратегії розвитку на основі знань та інформаційно-комунікаційних технологій;
- 2) фундаментальна залежність людської цивілізації від здібностей і навичок, які формуються освітою;
- 3) можливість успішного розвитку суспільства тільки на засадах ефективного використання ІКТ;
- 4) щонайтісніший зв'язок між рівнем добробуту нації, національною безпекою держави і станом освіти, застосуванням ІКТ [4, с. 56].

Одна з важливих особливостей і переваг інформаційно-комунікативних технологій порівняно з іншими навчальними засобами полягає саме в тому, що мультимедійні програми здебільшого розраховані на самостійне активне сприймання та засвоєння учнями знань, умінь і навичок. Сама структура, дидактичне спрямування та розв'язання навчальної (наукової) проблеми передбачають активну розумову діяльність учнів/студентів. Вони можуть обирати оптимальний для себе темп роботи з мультимедійними програмами відповідно до індивідуальних розумових,

психолого-фізіологічних можливостей та інтересів; перевіряти правильність відповідей, використовувати у процесі сприйняття та засвоєння знань потрібну зорово-слухову та текстову інформацію. Самостійна робота із засобами ІКТ створює потрібне підґрунтя для застосування практичних та інтелектуальних умінь, поєднання чуттєвого і раціонального пізнання, з тієї причини, що знання, які учні здобувають у результаті самостійної діяльності, засвоюються значно краще порівняно з тими, які повідомляє педагог [5].

Головними недоліками використання ІКТ у навчанні, на думку Т. А. Петренка, є зменшення кількості часу, яке витрачається на безпосереднє спілкування студента з викладачем та з колективом, а також потреба у значних матеріальних затратах на комп'ютеризацію навчальних закладів. Зважаючи на те, що останнім часом комп'ютери перестали бути екзотичним і недешевим засобом для навчання, проблема із витратами на їх купівлю відходить у минуле, зате все більш очевидною стає проблема зниження якості знань студентів. Їм по суті пропонується самостійно розбиратися із величезною кількістю інформації. Таким чином, схвалення самостійності у навчальній діяльності студентів як прогресивної форми навчання є, на нашу думку, передчасним. Справді, людина обов'язково має вмінити самостійно здобувати знання, але навряд чи абсолютизація або акцентуація на такому виді діяльності є прогресивною та перспективною. ІКТ мають сприяти ґрунтовному і всебічному вивченню предмета, а не тільки самостійному.

Власне, науковці і практики вже почали говорити про цю проблему. Непродумане застосування комп'ютерних технологій у навчальному процесі негативно впливає на якість засвоєння знань. Введення ІКТ у процес навчання може ускладнити засвоєння знань, умінь та навичок, якщо буде здійснене із механічним перенесенням діючих навчальних посібників та підручників на електронні носії. Тому педагог при підготовці до проведення заняття за допомогою ІКТ повинен уміти планувати та передбачати результати навчання, моделювати навчальні ситуації, розробляти траєкторію розвитку студентів і насамперед опанувати відповідні інформаційно-комунікаційні технології [10].

Незважаючи на те, що використання ІКТ під час навчання студентів різноманітних спеціальностей нині в достатній мірі досліджується, деякі галузі залишаються неохопленими. Зокрема, майже недослідженим залишається питання впливу інформаційно-комунікаційних технологій на розвиток професійних навичок майбутніх спеціалістів з видавничої справи. На нашу думку, галузь видавничої справи потребує спеціалістів, які володіють високим рівнем навичок роботи зі встановленим на персональному комп'ютері спеціальним програмним забезпеченням, яке призначене для здійснення редакційно-видавничих процесів у видавництвах і поліграфічних підприємствах.

Враховуючи вищенаведене, ми вважаємо вмотивованим якомога більш широке використання інформаційно-комунікаційних технологій під

час навчання студентів спеціальності „Видавнича справа і редагування”. Наприклад, на нашу думку, демонстрація спеціальних відеоматеріалів, присвячених розтлумаченню нюансів роботи із дизайнерськими програмами типу Adobe Pagemaker або Adobe InDesign, у значній мірі допомогла б у навчанні основ макетування і верстки. А для унаочнення на моніторі персонального комп’ютера усіх етапів редакційного видавничого процесу можна використовувати спеціальні навчальні програми та короткометражні анімаційні фільми, створені за допомогою мультимедійних Flash-технологій.

Як продемонстрував аналіз досліджень і наукових публікацій, усі визначення терміну „інформаційно-комунікаційні технології” можна поділити на декілька груп. До першої відносяться визначення, у яких ІКТ розглядаються як будь-які технології, пов’язані з передачею-обробкою інформації. До другої частини – визначення, у яких ототожнюються комп’ютерні та інформаційні технології (пов’язанні з використанням як комп’ютера, так і засобів апаратного і програмного забезпечення). До третьої – визначення, у яких до складу ІКТ включаються комп’ютерні, мережеві та аудіо/відео технології.

Тема впровадження ІКТ у навчальний процес для якісної підготовки майбутніх редакторів та видавців нам вбачається перспективною. У центрі уваги наших подальших розробок будуть дослідження технологій на прикладах навчальних дисциплін, які є обов’язковими для вивчення студентами, які працюватимуть у медіа сфері.

Список використаної літератури:

1. Биков В. Ю. Моделі організаційних систем відкритої освіти : Монографія/ В.Ю.Биков.– К. : Атіка, 2008. – 684 с. **2. Державна** цільова програма впровадження у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів інформаційно-комунікаційних технологій „Сто відсотків” на період до 2015 року. [Електронний ресурс] .– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/494-2011-п> . **3. Дзюбенко А. А.** Новые информационные технологии в образовании: Учебное пособие/А.А. Дзюбенко. – М.:ВНТИЦ, 2000. – 103 с. **4. Дячкова Т. В.** Педагогіка професійно-технічної освіти: Навчальний осібник /Т.В.Дячкова.–Херсон: Айлант, 2003. – 476 с. **5. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) та їх роль в освітньому процесі** [Електронний ресурс] / С.А. Дишлева.– Режим доступу : <http://osvita.ua/school/technol/6804> **6. Морська Л. І.** Інформаційні технології у навчанні іноземних мов: Навчальний посібник/ Л.І.Морська – Тернопіль: Астон, 2008. – 256 с. **7. Образцов П. И.** Психолого-педагогические аспекты разработки и применения в вузе информационных технологий обучения. / П. И. Образцов. – Орел : ОрелГТУ, 2000. – 145 с. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.pavelobraztsov.narod.ru/text/9.htm> **8. Педагогіка вищої школи :** Підручник / [В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, І. С. Волощук та ін.]; Під ред. В. Г. Кременя, В. П. Андрущенко та В. І. Лугового.– К.Педагогічна думка. –

2008. – 256 с. **9. Про заходи** щодо забезпечення пріоритетного розвитку освіти в Україні: Указ Президента України від 30 верес. 2010 р. № 926/2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/926/2010>

10. Петренко Т. А. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в навчальному процесі студентів юридичних спеціальностей у ВНЗ. [Електронний ресурс]/ Т.А.Петренко – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vchdpu/ped/2011_93/Petrenko.pdf

11. Спірін О.М. Інформаційно-комунікаційні технології навчання: критерії внутрішнього оцінювання якості. [Електронний ресурс] / О. М. Спірін // Інформаційні технології і засоби навчання.–2010.– №5 (19).–Режим доступу до журналу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ITZN/em19/content/10somaqi.htm>

12. Сисоєва С.О. Педагогічна творчість: розв'язування творчих фахових задач засобами інформаційних технологій: Навч.-метод. Посіб/ Сисоєва С.О., Смілянець О.Г. – Вінниця: ЦПННМВ, 2006 – 180 с.

Відоменко Д. Д. Особливості застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у освітньому процесі

У статті проаналізована науково-педагогічної література, присвячена використанню інформаційно-комунікаційних технологій у освіті, виокремлені існуючі підходи до визначення термінів „Інформаційно-комунікаційні технології” та „Інформаційно-комунікаційні технології навчання”, перераховані переваги (можливість обрання оптимального темпу навчальної роботи відповідно до розумових, психолого-фізіологічних можливостей студента та його інтересів; можливість швидкої перевірки правильності відповідей) і недоліки (зменшення кількості часу, яке витрачається на безпосереднє спілкування студента з викладачем та з колективом, потреба у значних матеріальних затратах на комп'ютеризацію навчального процесу) інформаційно-комунікативних технологій порівняно з іншими навчальними засобами.

Ключові слова: педагогіка, освітній процес, інформаційно-комунікаційні технології, інформаційно-комунікаційні технології навчання.

Видоменко Д. Д. Особенности использования информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) в образовательном процессе

В статье проанализирована научно-педагогическая литература, посвященная использованию информационно-коммуникационных технологий в образовании, выделены существующие подходы к определению терминов „Информационно-коммуникационные технологии” и „Информационно-коммуникационные технологии обучения”, перечислены преимущества (возможность избрания оптимального темпа учебной работы в соответствии с умственными, психолого-физиологическими возможностями студента и его интересами, возможность быстрой проверки правильности ответов) и недостатки (уменьшение количества времени, которое затрачивается на непосредственное общение студента с преподавателем и с

коллективом, потребность в значительных материальных затратах на компьютеризацию учебного процесса) информационно-коммуникативных технологий в сравнении с другими учебными средствами.

Ключевые слова: педагогика, образовательный процесс, информационно-коммуникационные технологии, информационно-коммуникационные технологии обучения.

Vidomenko D. D. Features of the Application of Information and Communication Technologies (ICT) in the Educational Process

The article analyzes the scientific and educational literature on the use of ICT in education, distinguishes the approaches to defining the terms „ICT” and „ICT Learning”, lists the advantages (the election the optimal rate of training according to the mental, psychological and physiological capabilities of the student and his interests, the ability to instantly check the accuracy of answers, which can be used in the process of perception and learning desired visual-auditory and textual information, the creation of the required basis for the application of practical and intellectual skills, the ability of combination of sensory and rational cognition, the ability utilized in the perception and assimilation of knowledge required visual-auditory and textual information, the ability to create the necessary framework for the application of practical and intellectual skills, and a combination of sensory and rational cognition) and disadvantages (the decrease the amount of time that is spent on direct communication with the teacher and the student with the staff, the need for considerable expenses for computerization of educational process) of the information and communication technologies in comparison with other educational means.

Key words: pedagogy, educational process, information and communication technology, ICT training.

Стаття надійшла до редакції 28.03.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Лобода С. М.

УДК 371.2.05.001.76

В. А. Волков

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ
УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМ ПРОЦЕССОМ
В КОНТЕКСТЕ МУЛЬТИМЕДИА**

В условиях коренных изменений в образовательной системе Украины, возникает объективная потребность в современных исследованиях в области инноваций с использованием мультимедийных средств обучения и управления этим процессом. Анализ результатов